

1. maí ræða 2016 í Borgarnesi

Til hamingju með daginn félagar

fólkjöld í öndvegi aftur !!!!!!

Ágætu félagar,

Í 100 ár hefur íslensk verkalyðshreyfing staðið í fararbroddi við að verja kjör launafólks. Allt frá árdögum verkalyðshreyfingarinnar hafa félagsmenn verið meðvitaðir um að launakjör og réttindi félagsmanna koma ekki án stöðugrar baráttu. Allt okkar umhverfi er mótað af þessum sigrum, orlofsréttur, veikindaréttur, starfsmenton, atvinnuleysiþryggingar, kjarasamningar, fæðingarorlof, nú síðast starfsendurhæfing og svo mætti lengi telja.

Nánast allir sigrar okkar hafa unnið vegna baráttuþreks forystumanna okkar og stuðnings fólkssins við stefnumál launafólks.

Því miður horfðum við á að upp úr aldamótum, að nýr still ruddi sér til rúms hjá ráðamönnum í viðskiptum og fjármálarífi þar sem við áttum að geta fengið allt fyrir ekki neitt.

En það hefur aldrei gengið á Íslandi að við fáum allt fyrir ekkert. Því miður settu forystumenn okkar í stjórnmálum og fjármálarífi allt traust sitt á það að auður landsmanna yrði til í bönkum og fjármálastofnunum. Almenningur í landinu vissi betur og hann veit betur. Við launamenn vitum að launin okkar verða til vegna vinnunnar sem við leggjum fram, dugnaðar okkar, framsýni og hugkvæmni. Það verður ekkert til úr engu, heldur ekki peningar eða fjármagn.

Þess vegna skulum við setja allt okkar traust aftur á fólkjöld. Við viljum fólkjöld í öndvegi aftur. Látum það hljóma sem kröfu dagsins að við viljum setja fólkjöld í öndvegi aftur.

Samningarnir eru langhlaup

Kjarasamningarnir í vetur sýndu okkur svo ekki varð um villst að við þurfum stöðugt að halda vöku okkar. Kjarasamningar eru lífæð framfara. Í hvert sinn sem við móturnum kröfur og náum þeim fram, erum við að skapa nýtt líf fyrir okkur og börnin okkar.

Það eru fáir sem gera sér grein fyrir því að vinna að kjaramálum er langhlaup, eins konar maraþon. Við náum yfirleitt litlu eða engu á stuttu vegalengdunum nema viðspyrnu gagnvart andstæðingunum. Stóru málunum náum við fram í löngum kjarasamningum.

Og langir kjarasamningar eins og við búum við núna þarfnast þolimmaði og úthalds. Allt frá upphafi árs 2014 hafa verið í gangi nánast samfelldar viðræður aðila vinnumarkaðarins. Viðræður sem í upphafinu byggðu á að hér væru gerðir kjarasamningar sem væru með hóflegar prósentuhækkanir sem aftur myndu skila sér í hratt lækkandi verðbólgu og þannig byggja örugglega upp kaupmátt til lengri tíma. Það verður ekkert til úr engu. Við sættumst heldur á hóflegri hækkanir til þess að ná fram kaupmætti.

Þetta tókst og í framhaldinu fór verðbólgan hratt lækkandi svo meginmarkmið samninganna gekk eftir. Þá strax lýstum við því yfir að ef aðrir stórir hópar ætluðu sér að sækja meiri launahækkanir en við hefðum fengið í okkar hlut þá myndum við krefjast lagfærings fyrir okkar fólk. Þarna fundum við allan tímann að við höfðum fólkioð með okkur. Fólk lætur ekki bjóða sér hvað eftir annað að fyrst sé samið við það en síðar komi aðrir sem betur hafa það og semji ofan á grunnana okkar. Það er ekkert ókeypis, heldur ekki kauptaxtarnir okkar til að semja ofan á.

En aftur og aftur þurfti fólkioð okkar í verkalyðsfélögnum að takast á við atvinnurekendur og yfirvöld sem ekki voru að hugsa um hag hins almenna launamanns. Það sást best með sérstökum gerðardómi og ákvörðunum kjararaðs. Það var ekki hægt að semja við marga hópa launafólks um viðunandi launabreytingar. Það tökst hins vegar að finna breiðu bökin okkar, okkar fólk til að stórhækka laun annarra sem höfðu það mun betra.

Sem betur fór tökst fólkini sjálfu að hrekja þess áras. Það var mikill og góður liðsauki fyrir okkur í Flóafélögnum þegar Stéttarfélag Vesturlands bættist í hópinn ásamt því góða samstarfi sem við áttum með VR og Landsamband verslunarmanna. Þetta varð að lokum aflið sem nægði til að brjóta upp stöðuna við gerð síðustu kjarasamninga og tryggja að ekki

kæmi til stórfelldra verkfallsaðgerða eins og blasti við á vormánuðum 2015.

Við me gum aldrei gleyma þeim árangri sem við höfum náð

Við me gum aldrei gleyma þeim árangri sem við höfum náð á síðustu árum til að bæta kjör okkar og réttindi.

- Við höfum náð gríðarlegrí viðspyrnu í húsnæðismálum með stjórnvöldum þar sem nú liggja fyrir áform um umbyltingu í leiguþúsnæði fyrir fólk með lægri tekjur. Þetta verða mestu umbætur í húsnæðismálum frá uppbryggingu húsnæðismála á sjöunda og áttunda áratug síðustu aldar.
- Við munum upplifá stóran áfangasigur í lífeyrismálum með stórhækkunum í almennu lífeyriskerfinu þar sem fólk á almenna vinnumarkaðnum stefnir nú að viðunandi lífeyriskjörum miðað við þá sem betri lífeyriskjör hafa í landinu.
- Það er einnig stórafangi í samninga- og kjaramálum ef okkur tekst sem þjóð að verða hluti af velferðarkerfi Norðurlandanna með því að taka upp nýtt samningslíkan á vinnumarkaðnum

Flóttamenn eru líka fólk

Ágætu félagar, það er skelfilegt að hlusta á fréttir af þjóðum og þjóðarbrotum sem hrekjast undan striðsátökum landa á milli. Aftur og aftur á 20. og 21. öld hafa miljónir manna lagst á vergang á milli landa allt eftir því hvar átaka línan hefur legið. Búið við örþingð, sult og seyr. Sjónvarpsvéum er gjarnan beint að drekkhlöðnum bátum, vannærðu fólk eða líkum af bötnum. Innst inni vitum við að upptök átaka eru hjá öfgamönnum sem hafa stuðning frá hinum vestraða heimi. Það gleymist stundum að við Íslendingar eignum okkar sögu sem flóttamenn sem hröktumst fyrir opnu hafi til landsins í manndrápsfleytum.

En fyrst og fremst í dag eignum við að bregðast við með okkar mætti til að rétta því fólkji hjálparhönd sem býr við neyðina. Allt of hægt gengur að leysa úr vanda þeirra sem við höfum lofað að hjálpa. Við þurfum að gera betur og eignum að gera betur.

Hrunið

Við höfum á undangengnum árum lagt okkar að mörkum til að reisa samfélagið saman upp úr þeim rústum sem blasti við okkur árið 2008.

Þá snerum við bökkum saman til þess að hreinsa upp skuldasúpu fjárglaframanna og héttum því þá að taku upp nýtt siðferði, ný viðmið.

Við vildum breyta siðferði í stjórmálum og viðskiptum og að gegnsæi yrði leiðandi afl að nýju Íslandi. Sem væri byggt á trausti, heiðarleika og hógværð þar sem horft væri til heiðarinnar.

Enn og aftur stendur íslenskt samfélag á tímamótum. Tímamótum þar sem það blasir við að við höfum verið blekkt af einstaklingum sem hafa tekið eigin hagsmuni umfram hagsmuni heiðarinnar. Meðan almennингur hefur staðið í þeirri trú að verið væri að gera upp við afleiðingar hrunsins þá vantaði stóran hlut í myndina. Þann hluta af myndinni sem var hulinn fyrir sjónum almennings. Að emþá væri stunduð sú iðja af einstaklingum að skapa sér og sínum skattaskjól utan laga og reglna.

Vinunum sem segja okkur með jöfnu millibili hvað við séum lánsööm að komast ekki með fjármuni til annarra landa heldur njóta þess að hafa hér íslenska einkamnyt sem gengisfellt hefur laun landsmanna í gegnum tíðina.

Krafa dagsins er þessi.

- Engin frekari ósannindi.
- Allt upp á borðið.
- Nýtt siðferði

Ágætu fundarmenn

Heiðarleiki, jafnrétti, virðing og réttæti

Það er margt sem við Íslendingar höfum tekist á um frá hruni.

Hrunið markaði tímamót hjá þjóðinni sem hver einasti launamaður fann fyrir á eigin skinni. Sumir fundu fyrir því í atvinnumissi og erfiðleikum í kjölfarið, aðrir vegna þess að þeir misstu húsnaðið sitt, lentu í fjárhagserfiðleikum eða jafnvel gjaldþrotum. Síðan var hópurinn sem endaði í nýju umhverfi í nálgum eða fjarlægum löndum, búinn að gefast upp á íslenskum veruleika fyrir fullt og allt

eða tímabundið. Þegar launafólk flýr land þúsundum saman, er það ljóst, að það snúa ekki allir heim að nýju. Þannig er það einnig núna. Við launafólkvið sem sitjum eftir á Íslandi, erum mörg lemstruð eftir hrunið. Fáir deila um það að við tókumst á við hrunið svo eftir var tekið. Við finnum fyrir því á sjúkrahúsunum, á heilsugæslustöðvum og á bráðavaktinni að þjónustan er ekki eins og áður. Við sjáum yfirfullar deildir sjúklinga á þjóðarsjúkrahúsunu þar sem búið hefur verið um sjúklinga í bilageymslum sjúkrahússins. Við sjáum sjúklinga sem kljást við alvarlega sjúkdóma sem fá ekki lengur fé til að standa straum af lyfjakaupum sínum og dýrum meðferðum. Við finnum það á gathna- og vegakerfi landsins að viðhaldið er ekki eins og það var. Við finnum það á ýmsum úrræðum í félagskerfum okkar að þeim braðrum okkar og systrum sem verst hafa það, er ekki sinnit eins og áður var. Aðstaðan til menntunar okkar sjálfrá og barnanna okkar í skólum landsins er ekki jafn sjálfsögð og áður.

Það er sérkennileg þversögn í þjóðlifi okkar eftir hrunið að meðan hinn almenni launamaður er sannarlega að gjalda keisaranum það sem keisarans er, hefur sköttum verið létt af stóreignafólk og stórfyrirtækjum t.d. í útgerðinni. Það er sagt að við höfum ekkert lært af hruninu. Því skal haldið fram hér að sú fullyrðing sé röng.

Hrunið leiddi í ljós miklar brotalamir í þjóðfélagi okkar þar sem samþland stjórmála- og viðskiptalífs leiddi meðal annars til þess hruns sem við öll upplifðum. Það varð sannarlega síðrof í þjóðfélaginu þar sem auðmenn rökuðu til sín fjármunum en þjóðin sat síðan uppi með reikninginn eftir að veislunni var lokið. Lærdóminn af þessu hafa margir meðtekið.

Það sem verður nú að gerast er að við Íslendingar komumst yfir þann erfiða hjalla sem hrunið og afleiðingar þess eru og getum snúið okkur að upphbyggingarstarfi fyrir þessa þjóð. Það eru svo mörg mikilvæg verkefni framundan.

Það þarf að byggja hér upp atvinnulíf sem byggist ekki í framtíðinni á sveiflukendum atvinnugreinum. Grunnurinn verður að vera fjölskylduvænt atvinnulíf með öflugu **tryggingakerfi fyrir allt launafólk**. Þar verði gamla krafan um að allt launafólk geti lifað af dagvinnulaunum sett á oddinn að nýju. Við þurfum að fá hér

atvinnulíf sem er sjálfbært, réttlátt og gegnsætt. Minnt er hér á að á þjóðfundinum á sínum tíma í kjölfar hrunsins, voru fjögur gildi sem nutu mestra vinsælda fundamanna.

Það voru **heiðarleiki, jafnrétti, virðing og réttæti**. Það er hollt fyrir okkur á baráttudegi launafólks að muna að fólkisjálfst hefur vísað veginn með þessu gildismati. Það sem við þurfum síðan að byggja upp að nýju með samstöðu er traust okkar á milli og traust til þeirra sem þurfa að leiða þessa þjóð áfram til nýrra sigra.

Ágætu félagar,

Kjörorð dagsins í dag eru „Samstaða í 100 ár – sókn til nýrra sigra“! bessi kjörorð vil ég gera að mínum.

Að lokum vil ég færa ykkur bestu óskir um að dagurinn í dag, baráttudagurinn 1. maí muni efla samstöðu um að setja fólkisjálf okkar aftur í öndvegi.

Sigurður Besson

formaður Eftlingar – stéttarfélags